

**A minimálbér és a garantált bérminimum emelésére
adott vállalati válaszok**

Egy vállalati felmérés tapasztalatai

Budapest, 2017. június

Az MKIK Gazdaság- és Vállalkozáskutató Intézet olyan nonprofit kutatóműhely, amely elsősorban alkalmazott közgazdasági kutatásokat folytat. Célja, hogy elméletileg és empirikusan megalapozott ismereteket és elemzéseket nyújtson a magyar gazdaság és a magyar vállalkozások helyzetét és kilátásait befolyásoló gazdasági és társadalmi folyamatokról.

MKIK GVI   Institute for Economic and Enterprise Research
Hungarian Chamber of Commerce and Industry

Az elemzést készítette:

Nyíró Zsanna, elemző, MKIK GVI
zsanna.nyiro@gvi.hu

Kutatásvezető:

Tóth István János (tudományos főmunkatárs, MTA KRTK KTI,
ügyvezető, MKIK GVI)
e-mail: tothij@econ.core.hu

MKIK Gazdaság- és Vállalkozáskutató Intézet
Budapest

A kézirat lezárva: 2017. június 1.

Cím: MKIK GVI
1034 Budapest, Bécsi út 120.
Tel: 235-05-84
Fax: 235-07-13
e-mail: gvi@gvi.hu
Internet: <http://www.gvi.hu>

Összefoglaló

Rövid elemzésünkben azt vizsgáljuk, hogy a hazai vállalkozások milyen lépéseket tettek, illetve terveznek tenni 2017-ben a minimálbér, illetve a szakképzetteknek járó garantált bérminimum 2017. januári emelésével összefüggésben. Az elemzés során nyolc lépés megtételét, illetve 2017-es esedékességét vizsgáljuk: (1) a bérfeszültségek elkerülése érdekében a minimálbér felett keresők bérét is emelik; (2) a tervezett létszámfelvétel elmarad; (3) elbocsátásokat hajtanak végre; (4) elhalasztják a tervezett beruházásokat; (5) módosítják a béremelésben érintett dolgozók munkakörét, feladatait; (6) részmunkaidős foglalkoztatásá alakítják az érintett dolgozók foglalkoztatását; (7) csökkentik az érintett dolgozók béren kívüli juttatásait; (8) csökkentik a mozgó béreket (jutalmak, célprémiumok).

Az elemzéshez az MKIK Gazdaság- és Vállalkozáskutató Intézet (MKIK GVI) vállalati konjunktúra-vizsgálatának 2017. áprilisi hullámát használtuk fel, amelynek során több, mint 3200 vállalkozás vezetője válaszolt a kutatás kérdőívére.

Az eredmények szerint a leginkább jellemző reakció a béremelésre **a tervezett létszámfelvétel elhalasztása (29%)**, **a minimum felett keresők bérének emelése (26%)** – a bérfeszültségek elkerülése érdekében –, illetve **a tervezett beruházások elhalasztása (24%)**. A béremelés hatására minden ötödik cég módosítja üzleti stratégiáját: elnapolja a korábban tervezett létszámfelvételt vagy beruházást. A cégek ötöde a mozgó bérek (pl. jutalmak) csökkentése mellett döntött. Nagyjából minden tizedik vállalkozás módosítja a béremelésben érintett dolgozók munkakörét, feladatait, részmunkaidős foglalkoztatásba helyezi át őket, csökkenti egyéb juttatásaikat vagy elbocsátásokat hajt végre.

Azon vállalkozások aránya, amelyeknél a minimálbér, illetve a garantált bérminimum emelése nyomán sor került / sor fog kerülni a felsorolt lépésekre 2017-ben, százalék

A vállalati háttérjellemzők vizsgálata azt mutatja, hogy a fenti reakciók leginkább a **mikrovállalkozások, a gazdasági szolgáltatások területén tevékenykedők, a tisztán magyar tulajdonban álló, illetve a nem exportáló cégek** körében gyakoribbak.

A minimálbér és a garantált bérminimum emelésére adott vállalati válaszok

Az adatokról

Az elemzés az MKIK Gazdaság- és Vállalkozáskutató Intézet (MKIK GVI) vállalati konjunktúra-vizsgálatának 2017. áprilisi hullámán alapul. Ez a felmérés Magyarországon a legnagyobb – legtöbb cégre kiterjedő – vállalati konjunktúra-vizsgálat. Az ideai adatfelvétel 3.276 cég vezetőjének válaszain alapul. Elsősorban a vállalkozások üzleti helyzetéről, valamint rövid távú üzleti várakozásairól tájékoztat, emellett ebben a hullámban a minimálbér és a garantált bérminimum emelésének következményeiről is megkérdeztük a válaszadókat. A válaszoló vállalatok mintája reprezentatív a foglalkoztatottak száma és a gazdasági ágak szerint.

Rövid elemzésünkben nyolc olyan lépést vizsgálunk, amelyekre a minimálbér, illetve a szakképzetteknek járó garantált bérminimum 2017. januári emelése¹ után sor kerülhet egy magyar vállalkozásnál. Kérdésünk a következő volt:

A minimálbér 127.500 Ft-ra, illetve a garantált bérminimum 161.000 Ft-ra való emelése nyomán sor került-e / sor fog-e kerülni a következő lépésekre az Önök cégénél 2017-ben:

- *a bérfeszültségek elkerülése érdekében a minimum felett keresők bérét is emelik*
- *a tervezett létszámfelvétel elmarad*
- *elbocsátásokat hajtanak végre*
- *a tervezett beruházások elhalasztása*
- *módosítják a béremelésben érintett dolgozók munkakörét, feladatait*
- *részmunkaidős foglalkoztatásba teszik az érintett dolgozókat*
- *az érintett dolgozók egyéb juttatásainak csökkentése*
- *mozgó bérek csökkentése*

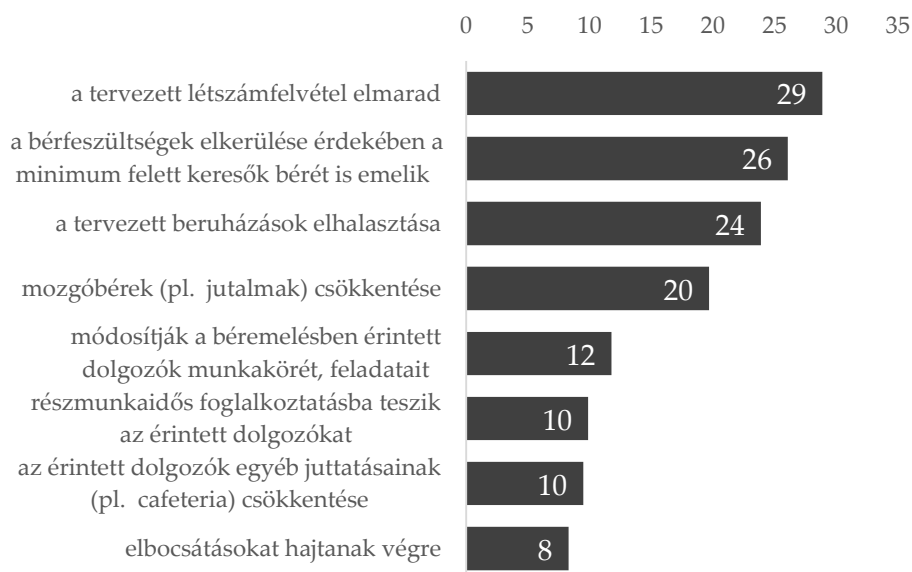
A fenti lépések közül a legnagyobb arányban a tervezett létszámfelvétel elmaradását említették a válaszadók: közel egyharmaduk (29%) tette meg e lépést vagy fogja megtenni még idén. A második legnagyobb arányban említett intézkedés a minimum felett keresők bérének emelése volt (a bérfeszültségek elkerülése érdekében), ezt a válaszadók nagyjából negyede (26%) említette. A tervezett beruházások elhalasztását szintén a megkérdezett vállalatok közel

---

¹ Lásd: 430/2016. (XII. 15.) Korm. rendelet a kötelező legkisebb munkabér (minimálbér) és a garantált bérminimum megállapításáról. <http://bit.ly/2qFAGRn>

negyede (24%) jelezte. A mozgó bérek csökkentését pedig minden ötödik cég tette meg, vagy tervezi idén megtenni. Nagyjából minden tizedik vállalkozás módosítja, vagy tervezi módosítani a béremelésben érintett dolgozók munkakörét, feladatait, részmunkaidőben fogja foglalkoztatni őket, csökkenti béren kívüli juttatásaikat vagy elbocsátásokat hajt végre.

1. ábra: Azon vállalkozások aránya, amelyeknél a minimálbér, illetve a garantált bérminimum emelése nyomán sor került / sor fog kerülni a felsorolt lépésekre 2017-ben, százalék

Forrás: GVI 2017

Az eredmények szerint a béremelés nyomán nagyjából minden ötödik cég (22%) módosítja üzleti stratégiáját: ennek keretében elhalasztja a korábban tervezett beruházásait, illetve a tervezett létszámfelvételt. A vállalkozások 13%-a tervez foglalkoztatásra vonatkozó lépéseket: ezeknél a cégeknél már sor került, vagy sor fog kerülni elbocsátásokra, a munkakörök, feladatok módosítására, vagy arra, hogy részmunkaidős foglalkoztatássá alakítják át a béremelésben érintett dolgozók foglalkoztatását. Szintén meghaladja a 10%-ot azon vállalkozások aránya, amelyek az érintett dolgozók béren kívüli juttatásainak vagy mozgó bérének csökkentését tervezik.

2. ábra: Azon vállalkozások aránya, amelyeknél a minimálbér, illetve a garantált bérminimum emelése nyomán sor került / sor fog kerülni a felsorolt lépésekre 2017-ben, százalék

Forrás: GVI 2017

Cégméret szerint leginkább a mikro-vállalkozások (10 fő alatt foglalkoztatók) érintettek a vizsgált nyolc lépés bevezetésében. Esetükben 45% azok aránya, ahol a tervezett létszámfelvétel elmarad, míg a másik három létszám-kategória esetében ez az arány 1% és 9% között mozog. A tervezett beruházások elhalasztását a mikro-vállalkozások 38%-a említette, a másik három kategóriában ez az arány 0% és 7% között alakult.

Az 1. táblázatban azt is láthatjuk, hogy az 50 és 249 fő közötti, illetve a 250 fő feletti cégek esetében nagyon csekély (0% és 2% közötti) azok aránya, amelyeknél elmarad a tervezett létszámfelvétel, elbocsátásokat hajtanak végre, elhalasztják a tervezett beruházásokat, részmunkaidős foglalkoztatásba helyezik át az érintett dolgozókat, vagy csökkentik az érintett dolgozók egyéb juttatásait, illetve mozgó bérét.

Viszont a minimum felett keresők bérének emelését az 50-249 fő közötti (93%) és a 250 fő feletti (98%) vállalkozások vezették be vagy tervezik végrehajtani a legnagyobb arányban. Továbbá a béremelésben érintett dolgozók munkakörének, feladatainak módosítását sem a mikro-vállalkozások tervezik legnagyobb mértékben, hanem az 50-249 fős cégek (46%).

1. táblázat: Azon vállalkozások aránya, amelyeknél a minimálbér, illetve a garantált bérminimum emelése nyomán sor került / sor fog kerülni a felsorolt lépésekre 2017-ben, létszám-kategória szerint, százalék

	x-9 fő	10-49 fő	50-249 fő	250-x fő
a bérfeszültségek elkerülése érdekében a minimum felett keresők bérét is emelik	27	15	93	98
a tervezett létszámfelvétel elmarad	45	9	2	1
elbocsátásokat hajtanak végre	13	2	1	0
a tervezett beruházások elhalasztása	38	7	1	0
módosítják a béremelésben érintett dolgozók munkakörét, feladatait	13	4	46	0
részmunkaidős foglalkoztatásba teszik az érintett dolgozókat	20	2	1	0
az érintett dolgozók egyéb juttatásainak csökkentése	16	4	1	1
mozgó bérek csökkentése	35	5	1	1

Forrás: GVI 2017

A gazdasági ágazatok szerinti bontás azt mutatja, hogy a béremelés hatására leginkább a gazdasági szolgáltatások területén tevékenykedő vállalkozások tervezik a vizsgált lépések megtételét. A legnagyobb arányban a gazdasági szolgáltatásokkal foglalkozó cégeknél marad el a tervezett létszámfelvétel és a beruházások, ezeknél módosítják leginkább az érintett dolgozók munkakörét, feladatait, helyezik át részmunkaidős foglalkoztatásba az érintetteket, vagy csökkentik egyéb juttatásaikat, mozgó bérüket.

Viszont a minimum felett keresők bérének emelését legnagyobb arányban a kereskedelmi vállalkozások (33%) lépték meg vagy tervezik megtenni, tőlük kis mértékben maradnak el a gazdasági szolgáltatások (27%) és az ipar (25%) terén tevékenykedő vállalkozások, míg az építőipari cégek esetében csupán 8% ez az arány.

Az elbocsátások végrehajtását sem a gazdasági szolgáltatásokkal foglalkozó cégek lépték meg vagy tervezik meglépni idén a legnagyobb arányban, hanem az építőipari (14%) vállalkozások.

2. táblázat: Azon vállalkozások aránya, amelyeknél a minimálbér, illetve a garantált bérminimum emelése nyomán sor került / sor fog kerülni a felsorolt lépésekre 2017-ben, gazdasági ág szerint, százalék

	Ipar	Építőipar	Kereskedelem	Gazdasági szolg.
a bérfeszültségek elkerülése érdekében a minimum felett keresők bérét is emelik	25	8	33	27
a tervezett létszámfelvétel elmarad	25	17	28	35
elbocsátásokat hajtanak végre	3	14	6	6
a tervezett beruházások elhalasztása	22	18	18	33
módosítják a béremelésben érintett dolgozók munkakörét, feladatait	4	16	8	19
részmunkaidős foglalkoztatásba teszik az érintett dolgozókat	3	3	7	11
az érintett dolgozók egyéb juttatásainak csökkentése	3	4	10	23
mozgó bérek csökkentése	4	18	11	25

Forrás: GVI 2017

Tulajdonosi szerkezet szerint egyértelmű képet látunk: a vizsgált nyolc lépés megtétele – egy kivételtől eltekintve – a tisztán hazai tulajdonú cégek körében a leggyakoribb. A kivétel a magasabb keresetűek bérének emelése, ezt a legnagyobb mértékben a részben külföldi tulajdonban lévő cégek (88%) lépték meg vagy fogják meglépni. A döntően külföldi tulajdonú cégek körében csak kevesek (10%) reagálnak e kormányzati lépésre, míg a tisztán hazai tulajdonú cégek esetében 25% ez az arány.

3. táblázat: Azon vállalkozások aránya, amelyeknél a minimálbér, illetve a garantált bérminimum emelése nyomán sor került / sor fog kerülni a felsorolt lépésekre 2017-ben, tulajdonosi szerkezet szerint, százalék

	Tisztán hazai tul.	Részben külföldi tul.	Döntően külföldi tul.
a bérfeszültségek elkerülése érdekében a minimum felett keresők bérét is emelik	25	88	10
a tervezett létszámfelvétel elmarad	30	5	7
elbocsátásokat hajtanak végre	9	1	2
a tervezett beruházások elhalasztása	25	1	5
módosítják a béremelésben érintett dolgozók munkakörét, feladatait	13	3	4
részmunkaidős foglalkoztatásba teszik az érintett dolgozókat	11	0	2
az érintett dolgozók egyéb juttatásainak csökkentése	10	6	4
mozgó bérek csökkentése	21	3	5

Forrás: GVI 2017

Az exporttevékenység szerinti bontás szintén viszonylag egyöntetű képet mutat: a legnagyobb arányban a nem exportáló cégeknek kell, illetve kellett lépéseket tenni a béremelés következményeképpen. Ez alól egy terület jelent kivételt: a tervezett létszámfelvétel elmaradását legnagyobb arányban a részben exportáló cégek (42%) említették. A döntően exportáló cégeket érintették a legkevésbé a vizsgált kormányzati lépések.

4. táblázat: Azon vállalkozások aránya, amelyeknél a minimálbér, illetve a garantált bérminimum emelése nyomán sor került / sor fog kerülni a felsorolt lépésekre 2017-ben, exporttevékenység szerint, százalék

	Nem exportáló	Részben exportáló	Döntően exportáló
a bérfezültségek elkerülése érdekében a minimum felett keresők bérét is emelik	27	19	7
a tervezett létszámfelvétel elmarad	30	42	6
elbocsátásokat hajtanak végre	10	4	1
a tervezett beruházások elhalasztása	28	12	5
módosítják a béremelésben érintett dolgozók munkakörét, feladatait	10	8	2
részmunkaidős foglalkoztatásba teszik az érintett dolgozókat	12	4	2
az érintett dolgozók egyéb juttatásainak csökkentése	12	7	1
mozgó bérek csökkentése	25	9	3

Forrás: GVI 2017